

process of vocal training will allow higher education students to generate their own artistic motivations and needs in an original and unique way in the process of creating an individual interpretive model of a musical (vocal) work on the way to further improving the artistic component of musical performance.

Key words: interpretation, hermeneutics, musical interpretation, interpretive thinking, interpretive skills, interpretive culture, music performance, higher education students, vocal training.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-162.2025.08>

УДК 338.48:159.9+37.091.3

Онопрієнко В.

ІНТЕГРАЦІЯ ТУРИЗМОЗНАВЧИХ КОНЦЕПЦІЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗАСАД У НАУКОВО-МЕТОДИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ

У статті досліджено теоретико-методологічні та прикладні аспекти інтеграції туризмознавчих концепцій і психологічних засад у контексті науково-методичного забезпечення активного відпочинку. Проаналізовано вплив психологічних чинників на ефективність організації рекреаційної діяльності та розвиток сучасного активного туризму. Розкрито взаємозв'язок туризмознавчих підходів і психологічних аспектів міжособистісної взаємодії в процесі організації активного відпочинку. Обґрунтовано необхідність розробки комплексного науково-методичного підходу, що поєднує туризмознавчі концепції та психологічні принципи для підвищення ефективності рекреаційних програм. Запропоновано модель науково-методичного забезпечення активного відпочинку на основі інтеграції туризмознавчих та психологічних знань, яка враховує специфіку різних видів туризму та психологічні особливості цільових груп споживачів. Дослідження демонструє, що врахування психологічних аспектів взаємодії при організації активного відпочинку сприяє не лише підвищенню його ефективності, але й формуванню сталого розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Ключові слова: туризмознавство, психологія взаємодії, активний туризм, рекреалогія, науково-методичне забезпечення, активний відпочинок, міжособистісна комунікація.

Сучасний розвиток туристично-рекреаційної сфери характеризується підвищенням інтересу до активних форм відпочинку, що поєднують оздоровчі, пізнавальні та розважальні елементи. Активний туризм, як особлива форма рекреаційної діяльності, вимагає комплексного науково-методичного забезпечення, що враховує не лише просторово-територіальні та організаційно-економічні аспекти, але й психологічні особливості людської взаємодії. Застосування психологічних знань при організації активного відпочинку дозволяє створювати продукти, що максимально відповідають потребам різних груп споживачів, сприяють їхній соціалізації, самореалізації та психологічному комфорту.

Проблематика інтеграції туризмознавчих концепцій та психологічних засад у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку є актуальною для сучасного розвитку рекреалогії та туристичної індустрії України.

Поглиблене дослідження цього питання дозволяє розробити ефективні підходи до організації туристично-рекреаційної діяльності, що відповідають сучасним вимогам і тенденціям розвитку суспільства.

Теоретико-методологічні аспекти рекреалогії та туризмознавства розглядаються у працях О. О. Бейдика [1], О. О. Любіцевої [9], Т. І. Ткаченко [18], В. І. Вишневського [3], М. П. Кляпа та Ф. Ф. Шандора [6]. Питання психологічних аспектів туристичної діяльності досліджуються у роботах Ю. Кузьменка [8], С. Коена [14]. Проблематика активного туризму та організації активного відпочинку висвітлюється у працях О. В. Колотухи [7], Т. І. Божук [19]. Економічні та управлінські аспекти функціонування туристично-рекреаційної сфери розглядаються у роботах Л. М. Черчик [15], М. П. Мальської [20], Г. О. Горіної [11], О. А. Спориш [12], А. Іванова [13].

Незважаючи на значний доробок вчених у дослідженні окремих аспектів туризмознавства, рекреалогії та психології туристичної діяльності, питання інтеграції туризмознавчих концепцій та психологічних засад у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку залишається недостатньо розробленим. Зокрема, потребують подальшого дослідження проблеми взаємозв'язку психологічних особливостей споживачів та ефективності організації активного відпочинку, розробки комплексних методик, що враховують як туризмознавчі, так і психологічні аспекти рекреаційної діяльності.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробка практичних рекомендацій щодо інтеграції туризмознавчих концепцій та психологічних підходів у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку.

Туризмознавство як науковий напрям, що досліджує теоретичні та прикладні аспекти туристичної діяльності, формує методологічну основу для розвитку різних форм туризму, включаючи активний відпочинок. Відповідно до визначення О. О. Любіцевої, туризмознавство представляє «систему наукових знань про туризм, що формується на основі його комплексного дослідження» [9, с. 18]. У сучасному розумінні, туризмознавство виходить за рамки простого теоретизування і набуває прикладного характеру, створюючи основу для практичної організації туристичної діяльності.

Сутність активного туризму та його місце в загальній структурі туристичної діяльності розкривається у дослідженнях О. В. Колотухи. Науковець визначає активний туризм як «форму подорожей по визначених маршрутах з використанням активних способів пересування, що характеризується активною фізичною діяльністю туристів та потребує спеціальної підготовки, розвитку фізичних якостей, формування специфічних навичок» [7, с. 22]. Важливим у цьому контексті є розуміння активного туризму не лише як форми фізичної активності, але й як засобу психологічного розвантаження, самореалізації та соціальної взаємодії.

Психологічні аспекти туристичної діяльності досліджуються у працях Ю. Кузьменка, який наголошує на важливості врахування психологічного віку та індивідуальних психологічних особливостей при організації туристичної діяльності. Автор зазначає, що «психологічний вік є важливим чинником, що визначає здатність людини адаптуватися до складних умов природного середовища, в тому числі під час туристичних подорожей» [8, с. 27]. Це твердження має особливе значення при організації активного відпочинку, який часто пов'язаний з підвищеними фізичними та психологічними навантаженнями.

С. Коен, досліджуючи поведінку споживачів у туризмі, виділяє психологічні чинники, що впливають на вибір форм відпочинку. Автор зазначає, що «психологічні характеристики, такі як особистісні риси, мотивація, сприйняття ризику, впливають на вибір туристами певних форм активності та загальне задоволення від подорожі» [14, с. 880]. Ці висновки мають важливе значення для розробки науково-методичного забезпечення активного відпочинку, оскільки вказують на необхідність врахування психологічних особливостей цільової аудиторії.

Методологічною основою дослідження є системний підхід, що розглядає інтеграцію туризмознавчих концепцій та психологічних засад як цілісну систему взаємопов'язаних елементів. Застосування системного підходу дозволяє виявити взаємозв'язки між різними компонентами науково-методичного забезпечення активного відпочинку, визначити їх ієрархію та функціональне значення.

Важливим методологічним підходом є також діяльнісний підхід, що розглядає активний відпочинок як особливу форму діяльності, спрямовану на задоволення рекреаційних потреб особистості. Згідно з Т. І. Ткаченко, «туристична діяльність є формою активності, що має свою специфічну структуру, мотивацію, результати та соціальне значення» [18, с. 112]. Цей підхід дозволяє розглядати активний відпочинок не лише як форму споживання туристичних послуг, але й як активну діяльність, що має суттєвий вплив на розвиток особистості.

Рекреаційний підхід, представлений у працях О. О. Бейдика, розглядає активний відпочинок з точки зору його рекреаційного потенціалу та здатності задовольняти потреби у відновленні фізичних і психічних сил людини. Автор зазначає, що «рекреаційна діяльність є комплексом заходів, спрямованих на відновлення фізичних, психічних і духовних сил людини, що реалізуються у вільний від роботи час» [1, с. 75]. Цей підхід має важливе значення для розуміння багатоаспектності активного відпочинку та його ролі у забезпеченні здоров'я та благополуччя особистості.

Психологічний підхід до організації активного відпочинку передбачає врахування індивідуальних психологічних особливостей, потреб та мотивацій споживачів туристичних послуг. Згідно з дослідженнями М. П. Кляпа та

Ф. Ф. Шандора, «психологічні аспекти туристичної діяльності охоплюють мотивацію, сприйняття, емоційні стани, міжособистісну взаємодію та інші психологічні процеси, що впливають на вибір та задоволення від туристичної активності» [6, с. 87].

Інтеграція зазначених підходів дозволяє сформувати комплексне розуміння науково-методичного забезпечення активного відпочинку, що включає туризмознавчі, рекреаційні та психологічні аспекти. Така інтеграція є необхідною умовою для розробки ефективних методик організації активного відпочинку, що відповідають сучасним вимогам та потребам споживачів.

Психологія взаємодії у контексті активного туризму представляє собою важливий аспект організації рекреаційної діяльності. Міжособистісна взаємодія під час активного відпочинку має свої особливості, пов'язані з підвищеними фізичними та психологічними навантаженнями, необхідністю співпраці та взаємодопомоги, а також специфічними умовами перебування у природному середовищі.

Дослідження Ю. Кузьменка демонструють, що «складні умови природного середовища, характерні для активного туризму, створюють особливі вимоги до психологічної взаємодії учасників, вимагаючи від них підвищеної адаптивності, стресостійкості та здатності до ефективної комунікації» [8, с. 28]. Ці висновки мають важливе значення для розробки програм активного відпочинку, оскільки вказують на необхідність врахування психологічної готовності учасників до взаємодії в нестандартних умовах.

С. Коен, аналізуючи психологічні аспекти туристичної діяльності, виділяє кілька типів туристів залежно від їх мотивації та способів взаємодії з новим середовищем. Автор зазначає, що «індивідуальні психологічні характеристики суттєво впливають на сприйняття туристичного досвіду, взаємодію з іншими учасниками та загальне задоволення від подорожі» [14, с. 885]. Ця типологія може бути використана при розробці диференційованих програм активного відпочинку, орієнтованих на різні психологічні типи споживачів.

Психологічні аспекти взаємодії в активному туризмі розкриваються також через концепцію групової динаміки. Відповідно до досліджень, представлених у працях В. Кіптенка та О. Малиновської, «туристична група проходить певні стадії розвитку, включаючи формування, конфліктність, нормалізацію та продуктивну діяльність» [5, с. 245]. Розуміння цих процесів є важливим для організаторів активного відпочинку, оскільки дозволяє передбачати та управляти груповою динамікою, сприяючи формуванню позитивних міжособистісних стосунків.

Особливе значення в контексті активного туризму має психологія екстремальних ситуацій, оскільки деякі види активного відпочинку пов'язані з підвищеним ризиком та необхідністю діяти в нестандартних умовах. Дослідження О. В. Колотухи демонструють, що «участь у спортивному туризмі формує специфічні психологічні якості, включаючи здатність швидко приймати

рішення в екстремальних умовах, витримку, толерантність до стресу та високий рівень відповідальності» [7, с. 30]. Ці якості не лише забезпечують безпечне проведення активного відпочинку, але й мають позитивний вплив на розвиток особистості в цілому.

Психологічні аспекти взаємодії в активному туризмі включають також питання лідерства та розподілу ролей у туристичній групі. Відповідно до досліджень, представлених у працях П. Кучера та співавторів, «ефективне лідерство в туристичній групі базується на поєднанні формального авторитету, професійної компетентності та психологічних навичок управління груповою динамікою» [4, с. 78]. Ці висновки мають важливе значення для підготовки фахівців з організації активного відпочинку, оскільки вказують на необхідність формування не лише технічних, але й психологічних компетентностей.

Комплексне науково-методичне забезпечення активного відпочинку вимагає інтеграції туризмознавчих концепцій та психологічних засад у єдину систему. Така інтеграція дозволяє створювати ефективні методики організації рекреаційної діяльності, що враховують як просторово-територіальні, організаційно-економічні, так і психологічні аспекти.

Концептуальна модель науково-методичного забезпечення активного відпочинку, розроблена на основі інтеграції туризмознавчих та психологічних підходів, включає кілька взаємопов'язаних компонентів:

1. Теоретико-методологічний компонент, що базується на основних концепціях туризмознавства, рекреації та психології. Цей компонент формує загальне розуміння сутності активного відпочинку та його значення для розвитку особистості та суспільства.

2. Діагностичний компонент, що включає методики оцінки психологічних особливостей, потреб та мотивацій споживачів активного відпочинку. Цей компонент дозволяє визначити психологічний профіль цільової аудиторії та розробити програми, що відповідають її специфічним характеристикам.

3. Змістовий компонент, що включає розробку програм активного відпочинку з урахуванням психологічних особливостей цільової аудиторії. Відповідно до досліджень Т. І. Божук, «зміст програм активного відпочинку має відповідати не лише фізичним можливостям, але й психологічним потребам учасників, забезпечуючи оптимальний баланс між фізичним навантаженням, емоційними переживаннями та пізнавальною активністю» [19, с. 203].

4. Організаційний компонент, що включає методики організації групової взаємодії, управління груповою динамікою та забезпечення психологічної безпеки під час активного відпочинку. Згідно з дослідженнями, представленими у працях Л. М. Черчик, «організаційні аспекти активного відпочинку мають враховувати психологічні закономірності групової взаємодії, сприяючи формуванню позитивного соціально-психологічного клімату в групі» [15, с. 145].

5. Оціночний компонент, що включає методики оцінки ефективності

програм активного відпочинку не лише з точки зору економічних показників, але й з урахуванням психологічного впливу на учасників. Згідно з дослідженнями М. П. Мальської та співавторів, «оцінка ефективності туристичних програм має враховувати як об'єктивні показники (кількість учасників, економічні результати), так і суб'єктивні аспекти (задоволення учасників, психологічний вплив, формування позитивного досвіду)» [20, с. 312].

Інтеграція туризмознавчих концепцій та психологічних засад у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку має враховувати специфіку різних видів туризму. Відповідно до класифікації, представленої у працях М. П. Кляпа та Ф. Ф. Шандора, до активного туризму належать такі види, як пішохідний, велосипедний, водний, гірський, лижний, спелеологічний та інші [6]. Кожен з цих видів має свої особливості, що вимагають специфічних підходів до організації та психологічного супроводу.

Особливе значення в контексті науково-методичного забезпечення активного відпочинку має підготовка фахівців, що володіють як туризмознавчими, так і психологічними компетентностями. Згідно з дослідженнями В. І. Вишневського, «сучасний фахівець з організації активного відпочинку має поєднувати знання в області туризмознавства, екології, безпеки життєдіяльності з розумінням психологічних аспектів рекреаційної діяльності» [3, с. 85]. Така підготовка дозволяє формувати професіоналів, здатних створювати та реалізовувати ефективні програми активного відпочинку.

Важливим аспектом науково-методичного забезпечення активного відпочинку є також розробка інформаційних матеріалів, що враховують психологічні особливості сприйняття інформації різними групами споживачів. Згідно з дослідженнями Г. О. Горіної, «інформаційне забезпечення туристичної діяльності має враховувати когнітивні особливості цільової аудиторії, використовуючи відповідні канали комунікації, форми подачі інформації та психологічні прийоми впливу» [11, с. 158]. Ці висновки мають важливе значення для розробки ефективних маркетингових стратегій просування програм активного відпочинку.

Науково-методичне забезпечення активного відпочинку має враховувати також регіональні особливості туристично-рекреаційних ресурсів. Як зазначає А. Іванов, «управління підприємствами територіально-рекреаційного комплексу має враховувати специфіку природних, культурних та інфраструктурних ресурсів регіону, а також психологічні особливості місцевої спільноти та приїжджих туристів» [13]. Це свідчить про необхідність розробки диференційованих підходів до організації активного відпочинку в різних регіонах України.

Особливої уваги в контексті інтеграції туризмознавчих та психологічних підходів заслуговує розвиток екологічного туризму, який є важливою складовою активного відпочинку. Згідно з дослідженнями В. І. Вишневського,

«екологічний туризм поєднує активну фізичну діяльність з екологічною освітою та формуванням екологічної свідомості» [3, с. 65]. Цей напрямок туризму має значний потенціал для психологічного розвитку особистості, формування екологічних цінностей та відповідального ставлення до природного середовища.

У контексті інтеграції туризмознавчих концепцій та психологічних засад важливе значення має також врахування сучасних тенденцій розвитку туристичного ринку. Відповідно до досліджень О. О. Любіцевої, «сучасний туристичний ринок характеризується зростанням попиту на індивідуалізовані програми активного відпочинку, що враховують не лише фізичні, але й психологічні потреби споживачів» [9, с. 245]. Ця тенденція вимагає розробки гнучких, адаптивних підходів до організації активного відпочинку, що можуть бути модифіковані відповідно до індивідуальних особливостей та потреб споживачів.

Важливим аспектом науково-методичного забезпечення активного відпочинку є також використання сучасних інформаційних технологій. Згідно з дослідженнями Л. І. Гонтаржевської, «інформаційні технології дозволяють створювати віртуальні моделі туристичних маршрутів, проводити віртуальні тренінги з підготовки до активного відпочинку, а також забезпечувати інформаційну підтримку під час туристичних подорожей» [10, с. 116]. Використання інформаційних технологій у поєднанні з розумінням психологічних аспектів сприйняття інформації дозволяє розробляти ефективні системи інформаційного забезпечення активного відпочинку.

Особливе значення в контексті інтеграції туризмознавчих та психологічних підходів має розвиток соціального туризму, спрямованого на забезпечення доступності активного відпочинку для різних соціальних груп. Згідно з дослідженнями А. Голода та Л. Федоришиної, «соціальний туризм вимагає специфічних підходів до організації, що враховують не лише економічні можливості, але й психологічні особливості різних соціальних груп» [16, с. 118]. Ці висновки мають важливе значення для розробки інклюзивних програм активного відпочинку, доступних для людей з різними можливостями та потребами.

У контексті глобалізації та інтернаціоналізації туристичної діяльності важливого значення набуває врахування культурних відмінностей та їх впливу на психологію туристичної взаємодії. Відповідно до досліджень І. В. Смаля, «культурні відмінності впливають на сприйняття туристичного досвіду, формування очікувань та задоволеність від активного відпочинку» [17, с. 195]. Ці висновки мають важливе значення для розробки програм активного відпочинку, орієнтованих на міжнародний туристичний ринок.

Стратегічний розвиток активного туризму в Україні вимагає комплексного підходу, що інтегрує туризмознавчі концепції та психологічні засади. Згідно з дослідженнями О. А. Спориш, «стратегічний розвиток підприємств туристично-

рекреаційного бізнесу має базуватися на розумінні не лише економічних, але й соціальних та психологічних аспектів туристичної діяльності» [12]. **В умовах глобалізації особливого значення набуває ефективне управління рекреаційними підприємствами. Як зазначають В.Г. Герасимчук та О.О. Корогодова, «глобалізаційні процеси створюють нові виклики та можливості для рекреаційних підприємств, що вимагає розробки адаптивних стратегій управління, орієнтованих на підвищення конкурентоспроможності в міжнародному середовищі» [2].** Це твердження підкреслює необхідність розробки комплексних стратегій розвитку активного туризму, що враховують психологічні аспекти взаємодії.

Важливим напрямком розвитку активного туризму в Україні є формування туристичних кластерів, що об'єднують різні підприємства та організації, задіяні у створенні туристичного продукту. Згідно з дослідженнями Л. М. Черчик та Н. В. Коленди, «туристичні кластери дозволяють забезпечити комплексний підхід до організації активного відпочинку, поєднуючи різні види туристичних послуг та створюючи цілісний туристичний досвід» [15, с. 167]. Цей підхід має важливе значення для розвитку регіональних систем активного туризму, що враховують як туризмознавчі, так і психологічні аспекти.

Узагальнюючи результати дослідження, можна визначити кілька ключових принципів інтеграції туризмознавчих концепцій та психологічних засад у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку:

1. Принцип системності, що передбачає розгляд активного відпочинку як цілісної системи, включаючи туризмознавчі, рекреаційні та психологічні аспекти.

2. Принцип індивідуалізації, що передбачає врахування індивідуальних психологічних особливостей споживачів при розробці програм активного відпочинку.

3. Принцип комплексності, що передбачає поєднання фізичних, пізнавальних, емоційних та соціальних аспектів активного відпочинку.

4. Принцип адаптивності, що передбачає можливість модифікації програм активного відпочинку відповідно до змін психологічних потреб та можливостей споживачів.

5. Принцип психологічної безпеки, що передбачає створення умов для психологічного комфорту та позитивного емоційного досвіду під час активного відпочинку.

Практична реалізація цих принципів може відбуватися шляхом розробки науково обґрунтованих методик організації активного відпочинку, що інтегрують туризмознавчі та психологічні підходи. Такі методики мають включати:

1. Діагностичні інструменти для визначення психологічних особливостей та потреб споживачів;

2. Технології розробки програм активного відпочинку з урахуванням психологічних аспектів;

3. Методики організації групової взаємодії та формування позитивного соціально-психологічного клімату;

4. Технології психологічного супроводу та підтримки учасників під час активного відпочинку;

5. Інструменти оцінки психологічного впливу програм активного відпочинку на учасників.

Реалізація запропонованих підходів до інтеграції туризмознавчих концепцій та психологічних засад у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку потребує підготовки компетентних фахівців, здатних поєднувати знання в області туризмознавства та психології. Згідно з дослідженнями Т. І. Ткаченко, «сучасна система підготовки фахівців для туристичної сфери має включати не лише професійні компетентності в області туризмознавства, але й психологічні компетентності, пов'язані з розумінням потреб споживачів та організацією ефективної взаємодії» [18, с. 345].

На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Інтеграція туризмознавчих концепцій та психологічних засад у науково-методичному забезпеченні активного відпочинку є необхідною умовою для розвитку ефективних програм рекреаційної діяльності, що відповідають сучасним вимогам та потребам споживачів.

2. Психологічні аспекти туристичної діяльності, включаючи мотивацію, сприйняття, емоційні стани та міжособистісну взаємодію, мають суттєвий вплив на вибір форм активного відпочинку та задоволення від туристичного досвіду.

3. Концептуальна модель науково-методичного забезпечення активного відпочинку, розроблена на основі інтеграції туризмознавчих та психологічних підходів, включає теоретико-методологічний, діагностичний, змістовий, організаційний та оціночний компоненти.

4. Практична реалізація інтеграції туризмознавчих та психологічних підходів вимагає розробки діагностичних інструментів, технологій організації групової взаємодії, методик психологічного супроводу та інструментів оцінки психологічного впливу програм активного відпочинку.

5. Розвиток активного туризму в Україні потребує комплексного підходу, що враховує як туризмознавчі, так і психологічні аспекти рекреаційної діяльності, та формування відповідних компетентностей у фахівців туристичної сфери.

Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка конкретних методик діагностики психологічних особливостей споживачів активного відпочинку, технологій психологічного супроводу різних видів активного туризму, а також оцінка ефективності програм активного відпочинку з точки зору їх психологічного впливу на учасників.

Використана література:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2001. 395 с.
2. Герасимчук В. Г., Корогодова О. О. Управління ефективністю рекреаційних підприємств в умовах глобалізації. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/14230/3-Gerasymchuk.pdf?sequence=3>
3. Вишневецький В. І. Екологічний туризм. Київ: Інтерпрес ЛТД, 2015. 140 с.
4. Кучер П., Никига О., Лабарткава К., Цесьців Д., Мороз С. Організація туристичних подорожей: навч.-метод. посіб. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2024. 136 с.
5. Кіптенко В., Малиновська О. Організація екскурсійних послуг: Підручник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 518 с.
6. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму: підручник. К.: Знання, 2011. 334 с. (Вища освіта ХХІ століття).
7. Колотуха О. В., Шипко А. Л. Спортивний туризм в загальній структурі туризму: підходи до систематизації. Географія та туризм. 2014. Вип. 30. С. 20-38.
8. Кузьменко Ю. Аналіз взаємозв'язку між психологічним віком, узагальненим плануванням власного життя студента та складними умовами природного середовища. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. 2016. Вип. 1. – С. 25-30.
9. Любіцева О. О. Ринок туристських послуг (геопросторові аспекти). Київ: Альтерпрес, 2003. 436 с.
10. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні. Донецьк: Східний видавничий дім, 2008. 180 с.
11. Горіна Г. О. Ринок туристичних послуг: управління розвитком в умовах просторової поляризації: монографія. Кривий Ріг: Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2016. 305 с.
12. Спориш О. А. Стратегія розвитку підприємств туристично-рекреаційного бізнесу: дис...канд. економ. наук: 08.00.04. Полтава, 2008. URL: <http://www.disslib.org/stratelia-rozvytku-pidpriyemstv-turystychno-rekreatsiynoho-biznesu.html>
13. Іванов А. Реалізація світового досвіду управління підприємствами територіально-рекреаційного комплексу для України. Економіка та суспільство. 2024. № 62.
14. Cohen S. A., Prayag G., Moital M. Consumer behaviour in tourism: Concepts, influences and opportunities. Current Issues in Tourism. 2014. Vol. 17(10). P. 872-909.
15. Черчик Л. М., Коленда Н. В. Стратегічний потенціал рекреаційної системи регіону: теорія, методологія, оцінка. Монографія. Луцьк: ЛНТУ, 2008. – 233 с.
16. Голод А., Федоришина Л. Соціальні проблеми організації міжнародного в'їзного туризму в Україні. Сталій розвиток економіки. 2019. № 1. С. 115-121.
17. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
18. Ткаченко Т. І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2009. – 463 с.
19. Божук Т. І. Рекреаційно-туристичні дестинації: теорія, методологія, практика. Львів: Український бестселер, 2014. – 468 с.
20. Мальська М. П., Рутинський М. Й., Білоус С. В., Мандюк Н. Л. Економіка туризму: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 544 с.

References:

1. Beidyk O. O. (2001). Rekreatsiino-turystski resursy Ukrainy: metodolohiia ta metodyka analizu, terminolohiia, raionuvannia [Recreational and tourist resources of Ukraine: methodology and methods of analysis, terminology, zoning]. Kyiv: VPTs «Kyivskyi universytet» [in Ukrainian].
2. Herasymchuk, V. H., & Korohodova, O.O. Upravlinnia efektyvnistiu rekreatsiinykh pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii [Management of the efficiency of recreational enterprises in the conditions of globalization]. Retrieved from: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/14230/3-Gerasymchuk.pdf?sequence=3> [in Ukrainian].
3. Vyshnevskiy V. I. (2015). Ekolohichniy turyzm [Ecological tourism]. Kyiv: Interpres LTD [in Ukrainian].

4. Kucher P., Nykyha O., Labartkava, K., Tsestiv, D., & Moroz, S. (2024). Orhanizatsiia turystychnykh podorozhei: navch.-metod. posib. [Organization of tourist trips: educational and methodological manual]. Lviv: LDUFK im. Ivana Boberskoho [in Ukrainian].
5. Kiptenko V., & Malynovska O. (2018). Orhanizatsiia ekskursiinykh posluh: Pidruchnyk [Organization of excursion services: Textbook]. Kherson: OLDI-PLIuS [in Ukrainian].
6. Kliap M. P., & Shandor, F. F. (2011). Suchasni riznovydy turyzmu: pidruchnyk [Modern varieties of tourism: textbook]. Kyiv: Znannia (Vyshcha osvita XXI stolittia) [in Ukrainian].
7. Kolotukha O. V., & Shypko, A. L. (2014). Sportyvnyi turyzm v zahalnyi strukturi turyzmu: pidkhody do systematyzatsii [Sports tourism in the general structure of tourism: approaches to systematization]. Heohrafiia ta turyzm, 30, 20-38 [in Ukrainian].
8. Kuzmenko Yu. (2016). Analiz vzaiemozviazku mizh psykholohichnym vikom, uzahalnenym planuvanniam vlasnoho zhyttia studenta ta skladnymi umovamy pryrodnoho seredovyshcha [Analysis of the relationship between psychological age, generalized planning of student's own life and complex conditions of the natural environment]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky, 1, 25-30 [in Ukrainian].
9. Liubitseva O. O. (2003). Rynok turystykykh posluh (heoprostorovi aspekty) [Market of tourist services (geospatial aspects)]. Kyiv: Alterpres [in Ukrainian].
10. Hontarzhavska L. I. (2008). Rynok turystychnykh posluh v Ukraini [Market of tourist services in Ukraine]. Donetsk: Skhidnyi vydavnychiy dim [in Ukrainian].
11. Horina H. O. (2016). Rynok turystychnykh posluh: upravlinnia rozvytkom v umovakh prostorovoi poliaryzatsii: monohrafiia [Tourism service market: development management in conditions of spatial polarization: monograph]. Kryvyi Rih: Vydavets FOP Cherniavskyi D.O. [in Ukrainian].
12. Sporysh O. A. (2008). Stratehiia rozvytku pidpriemstv turystychno-rekreatsiynoho biznesu [Strategy for the development of enterprises in the tourism and recreation business]. Candidate's thesis. Poltava. Retrieved from: <http://www.disslib.org/strategia-rozvytku-pidpriemstv-turystychno-rekreatsiynoho-biznesu.html> [in Ukrainian].
13. Ivanov A. (2024). Realizatsiia svitovoho dosvidu upravlinnia pidpriemstvamy terytorialno-rekreatsiynoho kompleksu dlia Ukrainy [Implementation of world experience in managing enterprises of the territorial-recreational complex for Ukraine]. Ekonomika ta suspilstvo, 62 [in Ukrainian].
14. Cohen S. A., Prayag, G., & Moital, M. (2014). Consumer behaviour in tourism: Concepts, influences and opportunities. Current Issues in Tourism, 17(10), 872-909 [in English].
15. Cherchyk L. M., & Kolenda, N. V. (2008). Stratehichniy potentsial rekreatsiynoi systemy rehionu: teoriia, metodolohiia, otsinka. Monohrafiia [Strategic potential of the recreational system of the region: theory, methodology, evaluation. Monograph]. Lutsk: LNTU [in Ukrainian].
16. Holod A., & Fedoryshyna L. (2019). Sotsialni problemy orhanizatsii mizhnarodnoho viznoho turyzmu v Ukraini [Social problems of organizing international inbound tourism in Ukraine]. Stalyi rozvytok ekonomiky, 1, 115-121 [in Ukrainian].
17. Smal I. V. (2010). Turystychni resursy svitu [Tourist resources of the world]. Nizhyn: Vydavnytstvo Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia [in Ukrainian].
18. Tkachenko T. I. (2009). Stalyi rozvytok turyzmu: teoriia, metodolohiia, realii biznesu: monohrafiia [Sustainable development of tourism: theory, methodology, business realities: monograph]. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet [in Ukrainian].
19. Bozhuk, T. I. (2014). Rekreatsiino-turystychni destynatsii: teoriia, metodolohiia, praktyka [Recreational and tourist destinations: theory, methodology, practice]. Lviv: Ukrainskyi bestseler [in Ukrainian].
20. Malska M. P., Rutynskyi M. Y., Bilous S. V., & Mandiuk N. L. (2014). Ekonomika turyzmu: teoriia ta praktyka [Economics of tourism: theory and practice]. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury [in Ukrainian].

V. Onopriienko. Integration of tourism concepts and psychological principles in the scientific and methodological approach to active recreation organization.

The article explores the theoretical, methodological, and applied aspects of integrating tourism concepts and psychological foundations in the context of scientific and methodological support for active recreation. The influence of psychological factors on the effectiveness of recreational activities organization and the development of modern active tourism is analyzed. The relationship between tourism approaches and psychological aspects of interpersonal interaction in the process of organizing active recreation is revealed. The necessity of developing a comprehensive scientific and

methodological approach that combines tourism concepts and psychological principles to improve the effectiveness of recreational programs is substantiated. A model of scientific and methodological support for active recreation based on the integration of tourism and psychological knowledge is proposed, considering the specifics of various types of tourism and the psychological characteristics of target consumer groups. The research demonstrates that accounting for psychological aspects of interaction when organizing active recreation contributes not only to increasing its effectiveness but also to the formation of sustainable development in the tourism and recreational sphere.

Keywords: *tourism studies, interaction psychology, active tourism, recreology, scientific and methodological support, active recreation, interpersonal communication.*